

Regional biblioteksplan

för Östergötland 2016-2019

Alla ska kunna ta del av litteratur, information och bibliotekstjänster av hög kvalitet och utifrån sina förutsättningar. Biblioteket är öppet och tillgängligt för alla, gratis, och oberoende av förmåga, ålder, etnicitet, kön, sexuell läggning, religion, nationalitet, språk eller samhällsklass.

Regional biblioteksplan för Östergötland -
Antagen av Regionfullmäktige den 27/4 2016

Regional biblioteksplan för Östergötland

Allas rätt till information

Alla ska kunna ta del av litteratur, information och bibliotekstjänster av hög kvalitet och utifrån sina förutsättningar. Biblioteket är öppet och tillgängligt för alla, gratis, och oberoende av förmåga, ålder, etnicitet, kön, sexuell läggning, religion, nationalitet, språk eller samhällsklass.

Det finns en bibliotekslag som garanterar att alla ska ha tillgång till bibliotek i Sverige. Men det finns också internationella konventioner och manifest som visar att tillgång till information och rätten att yttra sig är en mänsklig rättighet.

Alla människor har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Det står i artikel 19 i "FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna" från 1948. I Barnkonventionen, från 1989, förklaras det: "Barnet skall ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, motta och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer." (Artikel 13)

"Råd till beslutsfattare från barn och unga:

Skriv och tala så att barn och unga förstår.

Sprid positiva förebilder av hur barn och unga har kunnat vara med och påverka.

Avfärda inte omedelbart det barn och unga säger.

Visa att ni lyssnar genom att återkoppla besluten till barn och unga.

När det inte blir som barn och unga föreslår måste beslutsfattare motivera varför det inte blev så.

Visa uppskattning och respekt för att barn och unga tar sig tid att delge sina synpunkter. Bjud på fika!"

(Ur "Röster som räknas", Barnombudsmannens årsrapport 2006).

Jämlik tillgång till biblioteksverksamhet

År 2014 fick Sverige en ny bibliotekslag som gäller all offentligt finansierad biblioteksverksamhet. 17 § säger att kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Och i 14 § anges att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka.

Främsta syftet med biblioteksplaner och samverkan är att alla i landet ska få tillgång till landets samlade biblioteksresurser. Det står så i lagen. Men det finns fler anledningar som framgår av förarbeten och kommentarer till lagen. Till exempel att det är stora skillnader på vilken biblioteksservice invånarna får, beroende på i vilken kommun de bor. Och att kommunerna ofta inte tagit ett samlat grepp över sin skolbiblioteksverksamhet. I de kommunala biblioteksplanerna finns ofta skolbiblioteken nämnda, men utifrån ett folkbiblioteksperspektiv, alltså vilken service folkbiblioteket ger till skolorna, inte hur kommunen styr sin skolbiblioteksverksamhet. Undantag i Östergötland är Linköping och Motala, som båda har kommunövergripande strategier för sina skolbibliotek.

Alla bibliotek ska ha handlingsplaner för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Det gäller enkelt avhjälpta hinder i det fysiska rummet och tillgänglig information. När det gäller information ska webbplatser och e-tjänster vara utformade så att de kan ”nyttjas av alla tänkbara användare, oavsett funktionsförmåga”. Statens kulturråd ska rapportera till regeringen varje år hur biblioteken lever upp till det.

I Barnkonventionen står det att det är viktigt att barn har tillgång till barnböcker, information och material från olika nationella och internationella källor, och att de får utveckla sitt språk. Men det står också att det behövs lämpliga riktlinjer för att skydda barnet mot information och material som är till skada för barnets välfärd. (Barnkonventionen artikel 17.)

Att det finns planer för biblioteksverksamheterna både regionalt och lokalt, ger möjlighet att följa upp verksamheten för hela landet, och utveckla både samordning och kvalitet. Kungliga biblioteket, KB, är biblioteksmyndighet för Sverige och ansvarar för nationell samordning. De har fått uppdrag av regeringen att ta fram en nationell biblioteksstrategi. Den nationella strategin ska vara klar till 2019. Syftet med strategin är att säkerställa att det finns en biblioteksverksamhet av hög kvalitet i hela landet. I strategin ingår bland annat att göra en analys av skolbibliotekens utvecklingsbehov.

Bibliotekets roll i samhället

Biblioteken har ett stort och brett grundläggande uppdrag. I bibliotekslagens 2 § anges biblioteksväsendets övergripande ändamål:

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Samhället står inför stora utmaningar och bibliotekens roll blir allt viktigare. Barns och ungas läsförståelse och problemlösande förmåga har minskat drastiskt under det senaste decenniet. Ny teknik gör att många inte är digitalt delaktiga, eller hamnar i en mediebubbla som bidrar till ett socialt och kulturellt utanförskap. Att biblioteken är välkomnande och öppna, med kunnig personal och medier med bredd och kvalitet är mycket betydelsefullt. Biblioteken måste fortsätta att vara en plats för alla och att samverka med samhället runt omkring.

Ett livslångt lärande bidrar till både samhällets och individens utveckling. För det krävs att var och en får möjlighet att utveckla en viss medie- och informationskunnighet utifrån sina förmågor. I bibliotekens uppdrag ingår att arbeta för att särskilt prioriterade grupper ska kunna ta del av bibliotekens medier och tjänster. De prioriterade grupperna enligt bibliotekslagen är: barn och unga, människor med funktionsnedsättningar, minoritetsspråk och andra språk än svenska.

Bibliotekens arbete har förändrats i takt med det nya medielandskapet. En av utmaningarna idag är att finna vägar och strategier för att biblioteken ska kunna möta människornas nya behov och kunna hjälpa till att öka medie- och informationskunnigheten. Det är särskilt viktigt i arbetet med barn och unga, i grundskolor och gymnasier, och poängterar ytterligare vikten av bra skolbibliotek till alla elever.

I ett samhällsperspektiv är det ett bekymmer att så många skolor saknar skolbibliotek, trots att det varit ett krav i skollagen från 2010. Skolbibliotekarien ska vara en pedagogisk resurs för lärare och elever i arbetet med informationskunnighet och läsning, och skolbiblioteket ska ses som en integrerad del av skolans pedagogiska arbete.

Förskolor omfattas inte av lagen om skolbibliotek. Vid stadsplanering är det bra att tänka in barns nära tillgång till bibliotek, eftersom nära tillgång till böcker och berättelser är viktiga för barns språkutveckling.

På Regionbiblioteket pågår ett långsiktigt arbete kring Barnkonventionen och barns och ungas rättigheter. Hösten 2015 inleds ett arbete, *Löpa linan ut – chefsspåret*, i samarbete med andra regionala bibliotek i Mellansverige. Målet är att öka kunskapen om att arbeta strategiskt med Barnkonventionen och barns och ungas rättigheter på regional och kommunal nivå.

Biblioteken i Östergötland

I Östergötland finns 47 folkbibliotek, där ingår 13 huvudbibliotek, 31 närbibliotek och tre bokbussar. År 2014 hade de 3,2 miljoner besök och lånade ut mer än 3 miljoner medier. Var tredje invånare lånar regelbundet medier på biblioteken. Besöken på folkbibliotekens digitala bibliotek, Götabiblioteken.se, kom från 476 000 unika IP-adresser med ca 5 miljoner sidvisningar.

Skolbibliotek finns i olika omfattning i länet. Av de 275 skolor som finns med i den senaste skolbiblioteksstatistiken är 28 skolbibliotek (varav 11 är gymnasiebibliotek) bemannade mer än 40 timmar/vecka och ytterligare 22 skolbibliotek är bemannade mer än 20 timmar/vecka. 144 skolbibliotek är bemannade med några få timmar i veckan och 81 skolor saknar helt bibliotek.

Linköpings universitetsbibliotek finns på Campus Norrköping och Campus Linköping samt Hälsouniversitetets bibliotek. Vrinnevisjukhuset har ett fackbibliotek och Lasarettet i Motala har ett kombinerat fackbibliotek och allmänt bibliotek för patienterna. Det finns också några specialbibliotek på statliga myndigheter i Östergötland.

Götabiblioteken

Biblioteken i Östergötland och Tranås kommun bildar tillsammans Götabiblioteken. De samarbetar kring ett gemensamt biblioteksdatasystem, ett gemensamt bibliotekskort och en gemensam webb. Biblioteken strävar efter att samordna sina rutiner för att göra det så enkelt som möjligt för användarna. Tillgång till databaser samordnas, så att alla i hela Östergötland får tillgång till e-böcker, e-tidskrifter, e-arkiv för släktforskning och för att söka stipendier. I Götasamarbetet ingår även ett antal skolbibliotek.

Inom Götabiblioteken finns flera samarbetsgrupper för prioriterade områden, till exempel Götabarn, Göta tillgänglighet, Göta mångkultur m.m. Götabiblioteken har tagit fram en gemensam läsluststrategi och har från 2015 ett gemensamt läslustprojekt, "Läsvågen". Götabiblioteken har ett etablerat samarbete med folkbildning, kulturarv, Samhällsorientering för nyanlända på modersmål, och olika aktörer inom arbetet med den Regionala Digitala Agendan. På litteraturområdet samarbetar biblioteken med aktörer kring litteratur i Östergötland och med logopedier för barns språkutveckling.

Götabiblioteken vill föra utvecklingen framåt tillsammans. De utvecklingsområden som lyfts fram i den här planen har processats tillsammans med personal på Götabiblioteken och med beslutsfattare, både tjänstemän och politiker, inom kommunerna i Östergötland och i Region Östergötland.

Regionbibliotek Östergötland

Regionbiblioteken är den regionala nivån i en nationell infrastruktur av biblioteks-samarbete där både kommunbibliotek, regionbibliotek, forskningsbibliotek och andra specialbibliotek ingår. Den regionala biblioteksverksamheten ska framför allt främja folkbibliotekens verksamhets- och kunskapsutveckling, samarbete och kvalitet (bibliotekslagen 11 §). Styrdokument för regionbiblioteken är också den regionala kulturplan som tas fram inom Kultursamverkansmodellen, där Kulturrådet är den nationella myndigheten. Kungliga biblioteket (KB) är nationell biblioteksmyndighet och ansvarar för kvalitet och statistik.

Bibliotek och deras huvudmän ska samverka (bibliotekslagen). Regionbiblioteken i hela landet driver gemensamma frågor på nationell nivå. Några av dessa frågor är strategisk biblioteksutveckling och nationell samordning, till exempel inom digital delaktighet, e-boksfrågor, läslust, digitala bibliotek, barnkonventionen, barn – bibliotek – it och tillgänglighet.

Regionbibliotek Östergötland är navet i bibliotekssamarbetet i Östergötland och har sina lokaler i samma hus som stadsbiblioteket i Linköping. Regionbiblioteket ansvarar för det digitala biblioteket Götabiblioteken.se. I Götabiblioteken.se ingår också Östgöta Taltidning och Unga berättare.

För att säkerställa att alla i Östergötland får en jämlik tillgång till litteratur, information och bibliotekstjänster, finns verksamhetsutvecklare för olika områden. Särskilda insatser görs för bibliotekens prioriterade grupper, anpassade tjänster för människor med funktionsnedsättningar, verksamhet för barn och unga, minoritetsspråk och andra språk än svenska, satsningar för digital delaktighet och medie- och informationskunnighet.

Verksamhetsutveckling sker i mycket nära samarbete med de andra regionala biblioteken i landet och med de kommunala biblioteken i Östergötland och Tranås, via samarbetet *Götabiblioteken*.

Från 2015 har regionbiblioteket ett utvidgat uppdrag kring läsfrämjande och att stärka litteraturens ställning.

Regionbibliotek Östergötland samordnar *Samhällsorientering* för nyanlända på modersmål på uppdrag av kommunerna.

Skolbibliotek

När den nuvarande skollagen, SFS 2010:800 kom var den en förstärkning i utvecklingen för alla elevers rätt till ett skolbibliotek.

Tillgång till bra skolbibliotek med generösa öppettider och utbildad personal där verksamheten är väl integrerad i skolans pedagogiska verksamhet har enligt tillgänglig forskning visat sig var framgångsrik för elevernas inläring och utveckling.

Skolbiblioteksverksamheten i Östergötland ser mycket olika ut, från kommuner som bygger ut och förstärker verksamheten till kommuner med skolor som har små rum med böcker som inte är så mycket öppna.

En förstudie om skolbiblioteksverksamheten i Östergötland 2015 föreslår en rad åtgärder för hur skolbiblioteksverksamheten i Östergötland kan förändras och förbättras. Bl.a. ges förslag på hur regionbiblioteket kan bistå med kompetensutveckling för bättre skolbibliotek. Förstudien visar på betydelsen av att skolhuvudmännen tar ett helhetsgrepp över skolbiblioteksverksamheten för att säkerställa tillgång och kvalitet på skolbibliotek för alla elever.

Ny teknik och digitalisering

Den digitala tekniken och utvecklingen inom medieområdet har i grunden förändrat förutsättningarna att skapa, sprida och ta del av konst och kultur. Biblioteken har, enligt bibliotekslagen, ett tydligt uppdrag att verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Insatser behöver göras för att öka den digitala kompetensen och delaktigheten hos regionens invånare. Det är en viktig demokratifråga. Detta är inte minst viktigt med tanke på att Digitaliseringskommissionen nu föreslår satsningar på kommunala digitala kompetensservicecenter till invånarna. Framtida satsningar på kommunala digitala servicecenter bör i första hand organiseras tillsammans med biblioteken. Det kommer att behövas särskilda insatser för att stärka bibliotekens arbete med att öka den digitala delaktigheten.

I Digital Agenda för Östergötland 2014-2020 framhålls behovet av offentliga miljöer som erbjuder stödfunktioner av olika slag, och att varje ny digital tillämpning behöver ha en strategi för hur teknikovana personer inbegrips. Prioriterad insats för perioden är att öka den digitala kompetensen och delaktigheten hos regionens invånare. Nyanländas behov ska särskilt beaktas.

Regionbiblioteket har påbörjat arbetet med en gemensam strategi för digital delaktighet och medie- och informationskunnighet (MIK) inom Götabiblioteken.

Mångfald

Alla ska, utifrån sina förutsättningar, kunna ta del av litteratur, information och bibliotekstjänster av hög kvalitet. Biblioteket är öppet och tillgängligt för alla, gratis, och oberoende av funktionsförmåga, ålder, etnicitet, kön, sexuell läggning, religion, nationalitet, språk eller samhällsklass.

Bibliotekets roll i samhället blir allt viktigare. Världen har kommit närmare. Internet gör att vi har omedelbar tillgång till nyhetsflöden från hela världen och kan följa skeenden direkt på skärm. Den snabba utvecklingen av informations- och kommunikationsteknik med bland annat smarta mobila enheter har radikalt förändrat hur vi konsumerar medier, interagerar socialt med omgivningen, tar till oss och utvecklar kunskap. Vi reser mer. Konfliktvärlden gör att Sverige tar emot ett ökat antal flyktingar.

Biblioteken är viktiga för integrationen. Till biblioteken kommer många för att få hjälp med olika praktiska saker i samband med studier, samhällstjänster, e-tjänster och annat. Biblioteken blir en mötesplats för att delta i olika aktiviteter, till exempel språkcaféer, internethandledning, sagostunder på modersmål. Biblioteken möter också de nyanlända inom satsningen Samhällsorientering för nyanlända på modersmål.

På folkbiblioteken och skol/gymnasiebiblioteken ska det finnas medier för de olika språkgrupperna. Att skapa möjligheter att erövra språket och kunna påverka sin egen och andras situation är en viktig uppgift för hela samhället där biblioteken kan bidra. Barn behöver och har rätt till berättelser på sitt eget språk.

Regionbiblioteket ordnar regelbundet seminariedagar för att stärka kunskap och verksamhet kring minoritetsspråk, andra språk än svenska, finskt förvaltningsområde och lättläst.

Behovet av information och litteratur på många språk ökar. En miljon människor använder fortfarande inte internet och ytterligare en miljon använder det i begränsad omfattning, medan antalet e-tjänster och information på svenska och andra språk om viktiga samhällsfunktioner finns tillgänglig bara via nätet. Biblioteken behöver därför rekrytera bibliotekspersonal med olika språkkompetens.

Inom Götabiblioteken finns flera nätverk som arbetar med förbättringar för bibliotekens prioriterade grupper. Göta tillgänglighet, Göta mångkultur och Göta barn. Nätverken, som leds av regionbiblioteket, arbetar med omvärldsbevakning, kunskapsspridning och strategier för bemötande och tillgänglighet. Det finns ett stort behov av ökad kompetens och insikt om hur olika funktionshinder påverkar vardagen och hur ny teknik kan underlätta vid besök på bibliotek och att ta del av information.

Regionbiblioteket har bildat en samrådsgrupp med länets funktionshinderorganisation. Samrådsgruppen kan bidra med expertråd, granska tillgänglighet och ge kontinuerlig vidareutbildning i funktionshinderfrågor och bemötande på biblioteken. I tillgänglighetsarbetet är barn en minst lika viktig grupp som vuxna.

Diskrimineringslagen har skärpts och de kommande åren kommer myndigheter och andra offentliga verksamheter att granskas lite mer noggrant avseende tillgänglighet, framförallt vad gäller webb, information och mötesplatser. Det innebär att regionbiblioteket måste växla upp arbetet med tillgänglighet.

Talböcker för människor med läshinder byter teknik. Cd:n är på väg ut och talböcker laddas ner via internet eller i så kallade digitala bokhyllor. Många äldre synskadade, som generellt är en tekniksvag grupp, anger att de har svårt att läsa

de nya talsyntesbaserade dagstaltidningarna. Men de vill ändå försöka hänga med i dagsaktuella frågor. Östgöta Taltidnings tilläggsinformation uppskattas mycket eftersom den typen av information blir allt svårare att få tag på för den som inte är digitalt delaktig.

Litteratur-, läs- och skrivfrämjande

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.” bibliotekslagen § 2.

Litteraturens ställning och människors läsvanor hänger ihop. Barns och ungas läsförmåga har försämrats markant under de senaste 15 åren. Samtidigt gör den snabba utvecklingen att vi får större krav på oss att kunna läsa och skriva mer avancerade texter och kunna hantera olika typer av e-medier. Det gäller arbete och studier, men även fritid, resor, kulturupplevelser och personliga val, både i smått och i stort.

Att vända trenden och öka läsningen är en angelägenhet för alla och det berör i stort alla politikområden. De övergripande nationella målen är:

- Att läsförmågan förbättras jämfört med idag
- Att fler än idag regelbundet tar del av både fack- och skönlitteratur
- Att kunskap om läsningens betydelse för utbildning, bildning och delaktighet i samhällslivet ökar jämfört med idag.

Skolverket startar Läslyftet, en stor satsning på kompetensutveckling för skola, förskola och skolbibliotek. MTM, Myndigheten för tillgängliga medier, initierar en nationell kampanj för att öka antalet läsombud. Kulturrådet gör insatser för läsfrämjande utanför skolan och undersöker möjligheterna att starta en nationell kampanj för läsfrämjande för unga och vuxna med Digidel som förebild. Samarbete med barnhälsovården är viktigt och Bokstart prövas nu i glesbygd och några kommuner i socioekonomiskt utsatta områden med sikte på en större satsning nationellt.

Regionbibliotekets roll för ökad läsning är att initiera, driva och delta i olika läs- och skrivfrämjande nätverk, erbjuda kompetensutveckling och arbeta fram strategiska dokument i samarbete med kommunbiblioteken. Götabiblioteken har antagit en gemensam läsluststrategi 2015 – 2017 som omfattar ett gemensamt, strategiskt arbete i samverkan kring läs- och skrivinspiration. Det gäller såväl kunskap och metoder för förmedling av olika sorters litteratur, som metoder och stödprocesser för aktiviteter som uppmuntrar intresse för att läsa och skriva. Genomsyrande perspektiv är barn & unga, tillgänglighet, mångfald, delaktighet och jämställdhet.

Götabiblioteken har enats om ett gemensamt projekt: *Läsvågen* med läslustkampanjer av olika slag. I det här projektet är läsaren i fokus och det handlar om att ta fram olika koncept kring läsande- och skrivande på Götabiblioteken, både i det fysiska rummet och digitalt. Det kan handla om allt från bokklubbar, boksnack, boksamtal och bok-

kedjor för barn till ”resecirklar” för vuxna på Östgötapendeln. Biblioteken vill utvecklas vidare som mötesplats och möjliggörare i samarbete och dialog med den enskilda läsaren, men också med offentliga förvaltningar, folkbildning och civilsamhället.

Regionbiblioteket vill särskilt lyfta fram vikten av att arbeta med de små barnen och deras vuxna kring barns språkutveckling.

Att läsförmågan ökar är nyttigt på många sätt. Men läsning har också ett egenvärde. Att kunna möta och njuta av en litterär text, det sköna i språket och fantastiska berättelser är livskvalitet.

”I det sammanhanget är det viktigt att också påminna om att litteraturen som konstform är ett kraftfullt redskap för att förstå och sprida kunskap om hur demokrati fungerar, inte minst eftersom läsningen också är en aktivitet där det enskilda mötet med texten är en realisering av vad frihet och öppenhet kan vara.”(Kulturrådets skriftserie 2015:4)

Det finns många faktorer som främjar litteraturens ställning. Kulturrådet lyfter fram bibliotekens läsfrämjande arbete som en nyckelfaktor.

Det behövs också andra konkreta åtgärder för stöd. Nationellt hanterar Kulturrådet litteraturstöd för skönlitteratur, facklitteratur, barn- och ungdomslitteratur, bildverk och serier samt stöd till kulturtidskrifter. En del av det stödet innebär att folkbiblioteken får ett exemplar av den litteratur som får litteraturstöd. Bibliotekens verksamhet kring de här böckerna behöver utvecklas för att nå ut till fler. Det är litteratur som inte är så vanliga i bokhandelsfönster, pocketbutiker, tv-soffor och i dagspress. De flesta känner inte till att de existerar, men på biblioteken erbjuds möjlighet att upptäcka den rika utgivningen av smalare kvalitetslitteratur. Enligt bibliotekslagen ska folkbibliotekens medier och tjänster ”präglas av allsidighet och kvalitet”.

Hur kan regionen förbättra stödet till litteraturen i Östergötland? I kunskapsunderlaget ”Litteraturens villkor i Östergötland” (2015), ges några förslag:

- Stöd/fond till publicering och tryckning av lokal litteratur
- Stipendier till lokala författare och unga skrivare
- Östgötakampanj för ökat läsande
- Skrivarverkstäder
- Berättarfestival

Ekonomi är en knäckfråga i sammanhanget. När litteraturen blev ett nytt område inom kultursamverkansmodellen avsattes inga nya pengar varken från Statens kulturråd eller från Region Östergötland. För att kunna stärka litteraturens ställning utanför bibliotekens ordinarie läsfrämjande uppdrag behövs en långsiktig finansiering utifrån beslut om vilka stöd regionen kan och vill ge.

Ett samarbete med andra aktörer inom det litterära fältet kan skapa nya arenor för litteraturen. Några initiativ från senare år är föreningen Östergötlands bokmessa, Norrköpings stadsbiblioteks bokfestival, guide till Östgötaförfattare och Östergötland i litteraturen på Götabibliotekens webb, samt regionbibliotekets litteraturfrukostar med inbjudna författare, litteraturvetare, bokhandlare, litteraturkritiker, bibliotekarier m.fl.

Sådana här satsningar behöver regionalt stöd för att kunna fortsätta och stärka litteraturens ställning i Östergötland.

Utvecklingsinsatser 2016- 2019

Insatser som lyfter litteraturen som konstområde. Utforma strategier för litteratur, skrivande och läsning i samverkan med andra aktörer på litteraturområdet. Utveckla biblioteken som arena för östgötska författare. Kompetensutveckling om nya genrer och nya medieformer.

Fortsätta arbetet utifrån den gemensamma läsluststrategin för Götabiblioteken och läslustprojektet Läsvågen. Planera för en utveckling av konceptet Bokstart i Östergötland.

Främja demokrati och delaktighet. Arbeta för att stärka stöd- och beslutsstrukturer och kunskap om barnrättsfrågor. I samarbete med andra regionbibliotek arbeta fram taxonomier för barns delaktighet och barnrättsfrågor. Fortsätta arbetet med "användarperspektivet" i den Regionala Digitala Agendan och för bibliotekens roll som informationsnoder. Fortsätta utveckla digitala e-tjänster för både datorer och mobila enheter.

Fortsätta arbeta med tillgänglighet i den fysiska miljön på biblioteken och tillgänglig information – allmänt lättläst, klarspråk, ljud och teckenspråk. Kompetensutveckling om bemötande, olika funktionsnedsättningar och hjälpmedel tillsammans med Handikappföreningarna i Östergötland.

Kompetensutveckling och utveckling av bibliotekstjänster på minoritetsspråk och andra språk. Samordna ett regionalt nätverk kring "finskt förvaltningsområde" och att utveckla och bredda området när det gäller information, litteratur och kultur på finska språket.

Främja skolbiblioteksutveckling utifrån genomförd utredning om skolbibliotek i regionen. Kompetensutveckling inom medie- och informationskompetens, barns språkutveckling och skolbibliotekets pedagogiska och läsfrämjande roll.

Regional biblioteksplan för Östergötland 2016-2019

I den nya bibliotekslagen från 2014 anges att:

14 § ”I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.”

17 § ”Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.”

Förslag till Regional biblioteksplan för Östergötland 2016-2019 har tagits fram i dialog med bibliotekschefer och bibliotekspersonal inom särskilda områden. Den har processats fram genom dialogmöten och workshops, och kommunicerats med kulturchefer, utbildningschefer och politiker i regionen. Som kunskapsunderlag finns också två förstudier, Litteraturens villkor i Östergötland samt Skolbiblioteken i Östergötland.

Regionbiblioteket och två av länets kommunbibliotekschefer ingår i den kvalitetsdialog som sker regelbundet med biblioteksmyndigheten Kungliga bibliotekets (KB) enligt lagens 18 § om uppföljning:

”Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet. Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.”

Regionutvecklingsnämnden beslutar föreslå regionstyrelsen tillstyrka regionfullmäktige besluta godkänna Regional biblioteksplan för Östergötland 2016-2019.

Mats Uddin
Tf regiondirektör

Andreas Capilla
Regionutvecklingsdirektör

Region
Östergötland